

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РЕКТОРІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЄВРОПИ
БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО ФОРУМУ**

...

16 ЛЮТОГО 2023

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 2 від 26 січня 2023 року)*

За загальною редакцією академіка В. П. Андрущенко

Редакційна колегія:

- Віктор Андрущенко* – в. о. ректора УДУ імені Михайла Драгоманова
(голова редакційної колегії);
- Лешек Корпоровіч* – професор Ягеллонського університету (Республіка Польща);
- Роман Вернидуб* – проректор з навчально-методичної роботи
УДУ імені Михайла Драгоманова (заступник голови редакційної колегії);
- Григорій Торбін* – проректор з наукової роботи УДУ імені Михайла Драгоманова
(заступник голови редакційної колегії);
- Павло Горінов* – в. о. директора навчально-наукового інституту права
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Володимир Євтух* – декан факультету соціально-політичних наук
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Юрій Кондратьєв* – директор Міждисциплінарного центру складних систем
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Микола Кириченко* – директор Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти» НАПН України;
- Лариса Лук'янова* – директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України;
- Наталія Мозгова* – завідувач кафедри філософії УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Тарас Олефіренко* – декан педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Василь Федоришин* – декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Сергій Русаков* – директор навчально-наукового інституту філософії
та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Наталія Титова* – завідувач кафедри професійної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Таміла Новіцька* – директор Центру молодіжної політики УДУ імені Михайла Драгоманова.

М 74

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ
БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ : збірник матеріалів міжнародного
форуму / за заг. ред. акад. В. П. Андрущенко. – Київ : Вид-во УДУ імені
Михайла Драгоманова, 2023. – 455 с.**

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародного форуму, де розглядаються актуальні питання стратегічних напрямів пріоритетів галузей наук і знань, зокрема з неперервної освіти та педагогічної інноватики, освітньої політики, публічного управління та громадського самоврядування.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі філософії, політології, управління, психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 37.018-048.35:316.32-049.5(082)

DOI: <https://doi.org/10.31392/conf.UDU.2023.16.02>

© Автори статей, 2023

© Редакційна колегія, 2023

© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

Мультимедійні технології швидко стають життєво важливим стимулом для поступу світової економіки, надають змогу багатьом ініціативним індивідуумам, фірмам і спільнотам в усіх частинах земної кулі ефективніше й більш творчо розв'язувати економічні й соціальні проблеми.

Висновки. Дослідження форм і методів упровадження мультимедійних технологій у навчальний процес загальноосвітніх навчальних закладів базується на об'єктивній закономірності розвитку й реформування освітніх систем та їхніх галузей, зокрема сфери інформаційних і комунікаційних технологій, форм упровадження змісту освіти, що зумовлені національними, економічними, соціальними особливостями різних країн. З іншого боку, стрімкий розвиток технологій інтенсифікував реалізацію інновацій у навчально-виховному процесі, особливо це стосується різноманітних форм інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу, до яких належать дистанційне навчання, мультимедійні технології, освітня проектна діяльність, інші форми, що потребують докладного дослідження, узагальнення досвіду й окреслення тенденцій розвитку освіти на сучасному етапі.

Відомо, що вчитель відіграє своєрідну й неповторну роль у житті учня як найвищий авторитет і зразок для наслідування. Від педагога залежить ставлення дитини до школи як до освітньої інституції, до вчителя і шкільних обов'язків [3]. Особистісні риси вчителя, а також його педагогічні компетенції вкрай важливі, оскільки впливають на розвиток дитини в усіх сферах індивідуальності, тобто не тільки в царині інтелектуальних «розпоряджень», а й суспільних основ, засвоєних моральних цінностей, культури, здоров'я та фізичного розвитку [2].

Використана література:

1. Лапчевська А. Л. (2011) Створення мультимедійних середовищ засобами новітніх інформаційних технологій в процесі вивчення іноземних мов. *Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти*. Збірник статей за матеріалами науково-практичної конференції ІХ Ірпінських міжнародних педагогічних читань. 1.176-184.
2. Nowak-Łojewska Agnieszka. (2011) Holenderskie pomysły na edukację dzieci w wieku wczesnoszkolnym. *Problemy wczesnej edukacji*. VII. 1 (13). 36-42.
3. Nowakowska-Siuta Renata. (2011) Mały człowiek – wielkie wyzwania. O nowych europejskich rozwiązaniach systemowych w zakresie wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej. *Problemy wczesnej edukacji*. VII. 1 (13). 71-77.

УДК 37.01:81-13:001.4

Кушнірук С. А.

*доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

СПЕЦИФІКА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПОНЯТТЄВО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Одним із визначальних чинників оновлення сучасної педагогічної науки та її поняттєво-термінологічної системи є соціокультурні та геополітичні процеси

(інтернаціоналізація, глобалізація, інтеграція, інформатизація та ін.), що відбуваються у світі та зумовлюють реформи й інновації у сфері освіти (зміни в її структурі, впровадження на вітчизняних теренах прогресивних зарубіжних технологій освіти, форм і методів навчання та виховання тощо) [2].

У системі неперервної професійної педагогічної підготовки сучасного вчителя (фахівця-випускника за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальностями: 011 – науки про освіту; 014 – середня освіта (за спеціалізаціями); 015 – професійна освіта) в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова, де формується еліта педагогічного кадрового потенціалу країни, важливе місце належить освітнім компонентам (на рівні бакалаврату – «Педагогіка»; магістратури – «Психолого-педагогічні технології»; докторантури – «Загальна педагогіка та історія педагогіки»), що забезпечують неперервне, цілісне та фундаментальне формування у свідомості й науково-педагогічній діяльності майбутніх учителів комплексу загальних та фахових професійних компетентностей і виконання ними визначених стандартами освіти основних трудових функцій.

Так, наприклад, структура новітнього освітнього курсу «Педагогіка» містить професійно орієнтовані розділи: «Загальна педагогіка», «Методологія педагогіки», «Історія освіти та педагогічної науки», «Порівняльна педагогіка (компаративістику)», «Дидактика», «Теорія та практика виховання», «Основи відкритого інклюзивного освітнього середовища», «Організація і управління закладом освіти», які є фундаментальними складовими неперервної професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя на рівні бакалаврату.

З огляду на сучасну структуру освітнього курсу «Педагогіка» можемо констатувати, що поняттєво-термінологічна система сучасної педагогіки, а відповідно й освітньої термінології стрімко розвивається. Актуальність її дослідження зумовлена низкою чинників. В останні роки посилюється науковий інтерес до опису й тлумачення термінів й понять у царині педагогіки, термінознавства загалом і галузевих поняттєво-термінологічних систем зокрема. Внаслідок удосконалення наукового знання, з'ясування основних тенденцій його розвитку та закономірностей семантичної і структурної організації української педагогічної термінології відбувається її динамічний розвиток [1].

Серед численних проблем, пов'язаних із описом і класифікацією поняттєво-термінологічних систем, важливим є питання щодо їх становлення, моделювання та розвитку.

Дослідження проблем становлення та розвитку поняттєво-термінологічної системи педагогічної науки здійснювали як вітчизняні українські, так і зарубіжні вчені (Б. Комаровський, 1969; О. Сухомлинська, 2003; О. Рижов, 2013 та інші).

У ході з'ясування основ становлення і розвитку педагогічної науки передбачається визначення тенденцій розвитку її поняттєво-термінологічної системи в означений період, а саме: суспільно-політичні й економічні (зміни у функціонуванні суспільно-політичного ладу на основах провідних ідеологій; зміцнення чи послаблення економічних відносин України з іншими країнами світу в різні періоди її історії); соціокультурні (християнська система морально-етичних настанов; культурні зв'язки з іншими народами, суспільні перетворення, трансформація матеріальних і духовних надбань вітчизняної та світової культури тощо); педагогічні (розвиток в Україні науково-педагогічної теорії; пріоритети державної політики у галузі освіти; зміна освітніх парадигм, втілених у відповідних законодавчих і нормативно-правових документах, стан шкільної освіти, розвиток громадсько-педагогічної думки, педагогічної науки; інтеграційні процеси в освіті й ослаблення політичного та наукового контролю щодо структури та змісту педагогічної термінології); мовознавчі (розвиток розмовної і літературної мови, генеза провідних лексем (категорій, понять і термінів) у царині педагогіки, лексикографічне опрацювання

педагогічних текстів на предмет діагностування термінологічних запозичень та інновацій тощо).

Стадія лексико-семантичного моделювання потребує систематизації педагогічної термінології на основі класифікації й аналітичного групування, окреслення поняттєво-термінологічних полів з тематичними групами, що об'єднуються в певну поняттєво-термінологічну систему (наприклад, поняттєво-термінологічна група «Процес виховання та його істотні властивості», підсистема «Теорія і практика виховання», поняттєво-термінологічна система «Педагогіка»).

Аналіз своєрідності (тенденцій, мовознавчих і педагогічних детермінант) формування поняттєво-термінологічної системи педагогіки, розвитку структурних ознак, принципів їх формування уможлиблює здійснити лексико-семантичне моделювання: відповідно до категорійно-поняттєвого апарату сучасної педагогіки розробити структурні моделі поняттєво-термінологічних груп означених термінів, визначити й надати тлумачення стійких, умовних, запозичених і нових термінів та понять.

Використана література:

1. Борисов В. Специфіка структурного моделювання термінів сучасної української освіти. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 30. Том 2. С. 75-80.
2. Кушнірук С. А. Розвиток категорійно-поняттєвого апарату дидактики у педагогічній науці України (20–90-ті рр. ХХ ст.) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2019. 714 с.

УДК 374-022.316

Лещенко Н. А.
*кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри педагогіки педагогічного факультету
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ ЯК ОДИН ІЗ ПРИНЦИПІВ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Потреба перегляду професійних стереотипів зумовила реорганізаційні зміни у системі освіти України. Одним із напрямів їх розгортання є розвиток концепції «Навчання протягом усього життя» («Lifelong learning»).

Ідея навчання впродовж життя, як ключова тенденція освіти, висвітлена у доповіді Європейської комісії (2018 р.), Міжвідомчої мережі освіти у надзвичайних ситуаціях (2019 р.) та підкріплена результатами студентських опитувань 2016-2018 рр. [2; 5; 6].

Над актуальністю навчання та освіти дорослих для подальшого розвитку дискутує сучасна міжнародна освітня спільнота. Її прагнення спрямовані на підвищення обізнаності